

NORGES HØYESTERETT

Den 9. februar 2010 avsa Høyesterett dom i

HR-2010-00232-A, (sak nr. 2009/1583), sivil sak, anke over dom,

A (advokat Johan Henrik Frøstrup)

mot

Yrkesskadeforsikringsforeningen (advokat Jarl R. Heinsteins – til prøve)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Indreberg**: Saken gjelder krav på yrkesskadeerstatning fra en arbeidstaker som også var eneksjonær, styreformann og daglig leder i selskapet som var arbeidsgiver, og som hadde forsømt plikten til å tegne yrkesskadeforsikring.
- (2) A er født i 1957, og arbeidet fra han var 16 år gammel som bonde og skogsarbeider. Inntil høsten 2002 var A selvstendig næringsdrivende. Til føring av regnskaper mv. hadde han engasjert X Rekneskapslag BA – heretter noen ganger omtalt som X.
- (3) Etter råd fra X Rekneskapslag stiftet A 1. august 2002 selskapet Y Skogdrift AS. A var eneksjonær, styrets leder og daglig leder. Han var også eneste faste arbeidstaker i bedriften. Det var X som hadde utarbeidet stiftelsesdokumentene, og sendt A ”alle nødvendige dokumenter i to eksemplar for underskriving”. A ble i oversendelsesbrevet fra X bedt om å underskrive alle steder navnet hans stod, og som var merket med blyantkryss. X var kjent med at A var ordblind.
- (4) X Rekneskapslag sto ikke bare for utarbeidelsen av stiftelsesdokumentene, men også for kontakt med revisor, innmelding i arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret, utbetalinger av lønns- og arbeidsgiveravgift med fullmakt til å disponere over selskapets konto, fakturering og innkreving, utarbeidelse av leieavtaler vedrørende skogsmaskiner med mer.

- (5) Under arbeid i skogen den 17. november 2002 falt A ned fra en skogsmaskin. Ulykken medførte at han ble 100 prosent ervervsmessig ufør. Etter ulykken var det ikke lenger grunnlag for fortsatt drift av Y Skogdrift AS, og selskapet ble avviklet i 2003/2004.
- (6) Y Skogdrift AS hadde på ulykkestidspunktet ikke tegnet yrkesskedeforsikring slik selskapet var forpliktet til etter yrkesskedeforsikringsloven § 3.
- (7) A fremmet krav om yrkesskadeerstatning overfor Yrkesskedeforsikringsforeningen – heretter oftest omtalt som YFF – i medhold av yrkesskedeforsikringsloven § 7. YFF avslo kravet. Foreningen pekte blant annet på at selv om A var å anse som arbeidstaker, ville det være i strid med lovgivers intensjon og urimelig om han skulle få utbetalt erstatning når det var han som i egenskap av daglig leder og styreleder var den nærmeste til å påse at plikten til å tegne forsikring ble oppfylt.
- (8) Saken ble brakt inn for Forsikringsklagenemnda, som i uttalelse 23. oktober 2007 enstemmig ga A medhold i at han kunne kreve dekning etter yrkesskedeforsikringsloven. YFF aksepterte ikke uttalelsen, og A brakte saken inn for Oslo tingrett med krav om at YFF betalte erstatning med 2 639 320 kroner med tillegg av forsinkelsesrente. YFF tok til motmæle, og fremmet også motkrav med påstand om at A var erstatningsansvarlig overfor YFF i samme utstrekning som YFF var ansvarlig overfor A. Oslo tingrett avsa 29. september 2008 dom med slik domsslutning:
- ”1. Yrkesskedeforsikringsforeningen dømmes til å betale 2 639 320 – tomillionersekshundreogtrettinitusentrehundreogtjue – kroner til A med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra 28. august 2007 til betaling skjer.
 2. A frifinnes for motkravet.
 3. Yrkesskedeforsikringsforeningen dømmes til å betale 169 546 – etthundreogsekstinitusenfemhundreogførtiseks – kroner i sakskostnader til A.
 4. Oppfyllelsesfristen er 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen.”
- (9) Yrkesskedeforsikringsforeningen anket dommen til Borgarting lagmannsrett, som 24. juni 2009 avsa dom med slik slutning:
- ”1. Yrkesskedeforsikringsforeningen dømmes til å betale 2 639 320 – tomillionersekshundreogtrettinitusentrehundreogtjue – kroner til A med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra 28.08.2007 til betaling skjer.
 2. A dømmes til å betale erstatning på 2 639 320 – tomillionersekshundreogtrettinitusentrehundreogtjue – kroner til Yrkesskedeforsikringsforeningen med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra 28.08.2007 til betaling skjer.
 3. Oppfyllelsesfristen er 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen.”
- (10) A har anket over rettsanvendelsen til Høyesterett. Partene er enige om den eventuelle erstatningens størrelse. A har gjort gjeldende at YFF har frafalt anførselen om regressansvar for A på grunnlag av hans stilling som daglig leder av Y Skogdrift AS, noe YFF har bestridt. Dette kommer jeg tilbake til.

- (11) For Høyesterett er det lagt fram utskrift av privat bevisopptak med A. A har forklart seg for de tidligere retter, og bortsett fra spørsmålet om en anførsel er frafalt, står saken i hovedsak i samme stilling for Høyesterett som for tingretten og lagmannsretten.
- (12) Den ankende part, A, har i hovedtrekk gjort gjeldende:
- (13) Det følger klart av ordlyden i yrkesskadeforsikringsloven § 10 jf. § 2 jf. § 7 at A har krav på erstatning for yrkesskade av YFF. Det er ikke grunnlag for å tolke loven innskrenkende. Dette må gjelde selv om ikke alle de formålene loven skal ivareta, gjør seg like sterkt gjeldende der arbeidstakeren også er eier og styreleder og/eller daglig leder av selskapet som har forsømt forsikringsplikten. I lovens forarbeider er det dessuten understreket at hensynet til at arbeidstakere *alltid* skal være sikret forsikringsdekning, har stor vekt, jf. Ot.prp. nr. 44 (1988–89) side 74.
- (14) Også reelle hensyn tilsier at As tap dekkes etter yrkesskadeforsikringsloven. Skogsarbeideryrket er samfunnsnyttig og medfører fare for alvorlige ulykker man bare i liten grad har mulighet til å forhindre. Loven er preseptorisk til fordel for arbeidstakere, og skal nettopp verne dem mot tap på grunn av arbeidslivets farer. Overføring av den forsikringen A hadde som selvstendig næringsdrivende til Y Skogdrift AS kunne dessuten lett vært ordnet – det var en glipp at det ikke ble gjort.
- (15) YFF kan ikke kreve regress av A. Adgangen til å kreve regress for utbetalinger etter yrkesskadeforsikringsloven er uttømmende regulert i lovens § 8. Etter denne bestemmelsen kan regresskrav der det ikke er tegnet forsikring bare rettes mot arbeidsgiver. Loven er preseptorisk, og åpner ikke for regresskrav mot daglig leder eller styreleder hos arbeidsgiveren.
- (16) Det er uansett ikke grunnlag for å kreve regress av selskapets eier – slik gjennomskjæring kan bare skje der eieren har opptrådt utilbørlig. Og regressansvar for A fordi han var styreleder eller daglig leder, ville uthule lovens ordning, hvoretter skadelidtes erstatning bare kan reduseres dersom han forsettlig eller grovt uaktsomt har medvirket til skaden, jf. yrkesskadeforsikringsloven § 14. Anførselen som er fremsatt i de tidligere retter om regressansvar for A som daglig leder må for øvrig anses bortfalt siden det ikke er omhandlet i tilsvaret.
- (17) Under enhver omstendighet forutsetter regressansvar for A at han har opptrådt uaktsomt, og det har han ikke. Det er i overensstemmelse med god forretningsskikk og alminnelig fornuft og aktsomhet når han, som er skogsarbeider, har stolt på at den profesjonelle rådgiveren X Rekneskapslag sørget for at lovpålagte plikter ble ivaretatt ved overgangen til aksjeselskapsformen. X Rekneskapslag er et seriøst selskap som har ivaretatt As anliggender i en årrekke. Strengt uttalelser i forarbeider og juridisk teori om at ansvaret for å tegne yrkesskadeforsikring ikke kan delegeres, er avgitt med helt andre typer selskaper for øye.
- (18) Dersom regresskrav kan rettes mot A, bør ansvaret lempes. Det dreide seg om en glipp at forsikringen ikke ble ordnet. For A – som er 100 prosent arbeidsufør – ville fullt regressansvar få store økonomiske konsekvenser.
- (19) Den ankende part har nedlagt slik påstand:

- ”1. **Borgarting lagmannsretts domsslutning punkt 1 stadfestes.**
 2. **For øvrig frifinnes A.”**

- (20) Ankemotparten, *Yrkesskadeforsikringsforeningen*, har i hovedtrekk gjort gjeldende:
- (21) Det bestrides ikke at A etter ordlyden i yrkesskadeforsikringsloven har krav på erstatning fra YFF. Men når A samtidig er eneeier, daglig leder og styreleder i Y Skogdrift AS, og dermed er den som har forsømt å tegne lovpålagt yrkesskadeforsikring til fordel for seg selv som arbeidstaker, kan det ikke være meningen at han skal nyte godt av reglene om erstatning til uforsikrede arbeidstakere.
- (22) De formålene som ligger til grunn for loven, har ikke særlig tyngde hvor arbeidsgiver og arbeidstaker er en og samme person. Det er også et poeng at pool-ordningen i yrkesskadeforsikringsloven § 7 er inspirert av bilansvarsloven § 10, hvor ansvar for forsikringspoolen ikke gjaldt til fordel for bilens eier – altså den som skulle tegnet forsikring – på den tiden yrkesskadeforsikringsloven ble forberedt.
- (23) Men det er først og fremst reelle hensyn som tilsier at loven må tolkes innskrenkende. Det er ikke rimelig at A skal nyte godt av vernet for uforsikrede arbeidstakere. Også hensynet til allmennprevensjon tilsier at A ikke nyter godt av dette vernet.
- (24) Subsidiært – dersom A har krav på erstatning fra YFF i egenskap av arbeidstaker – gjøres det gjeldende at A er erstatningsansvarlig for YFFs tap. I egenskap av å være styreleder og daglig leder i Y Skogsdrift AS plikter han å sørge for at det ble tegnet forsikring, og uaktsomt brudd på plikten medfører erstatningsansvar. Dette følger nå av aksjeloven § 17-1, men gjaldt også på skadetiden på grunnlag av alminnelige erstatningsrettslige prinsipper. YFF har for øvrig ikke frafalt anførselen om ansvar for A i hans egenskap av å være daglig leder.
- (25) Yrkesskadeforsikringsloven § 8 kan ikke tolkes antitetisk slik at den avskjærer regress på annet grunnlag enn det som er nevnt i § 8. Det ville også være urimelig og allmennpreventivt uheldig om ingen skal kunne holdes ansvarlig der selskapet, som her, avvikes før krav fremsettes.
- (26) A har opptrådt erstatningsbetingende uaktsomt. Aktsomheten må vurderes ut fra de forventningene omgivelsene har til personer som opptrer som styreleder og daglig leder – aktsomhetsnormens objektive side. Ansvarer er skjerpet i de senere år. A kan ikke unnskyldes seg med at han var skogsarbeider og ordblind. Dersom han ikke hadde de nødvendige forutsetninger for å fylle vervene som styreformann og/eller daglig leder, skulle han fått andre inn i disse posisjonene, eller eventuelt tegnet ansvarsforsikring.
- (27) Det er ikke grunnlag for lemping. Det må anses som nokså grovt av en daglig leder og styreleder ikke å sette seg inn i lovpålagte plikter, og ansvar vil ikke være urimelig tyngende.
- (28) Ankemotparten har nedlagt slik påstand:

”Prinsipalt:

Yrkesskadeforsikringsforeningen frifinnes hva gjelder lagmannsrettens domsslutning punkt 1.

Subsidiært:

Anken forkastes for så vidt gjelder lagmannsrettens domsslutning punkt 2.”

- (29) *Jeg er kommet til at anken delvis fører fram. Jeg drøfter først spørsmålet om A har krav på erstatning fra YFF.*
- (30) Etter yrkesskadeforsikringsloven § 10 jf. § 11 skal yrkesskadeforsikringen dekke skader som arbeidstakere påføres i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden, og som er forårsaket av en arbeidsulykke. Det er ikke omtvistet at disse vilkårene er oppfylt. Det er normalt forsikringsgiveren til skadelidtes arbeidsgiver som er ansvarlig for å utbetale erstatning, jf. § 5. Der det ikke er tegnet forsikring, er forsikringsgiverne solidarisk ansvarlige, jf. § 7, og representeres av Yrkesskadeforsikringsforeningen, YFF. Etter lovens ordlyd har derfor A krav på erstatning fra YFF, slik partene er enige om.
- (31) Spørsmålet er om dette likevel ikke gjelder når A selv var daglig leder, styreleder og også eiere av selskapet som var hans arbeidsgiver. Etter yrkesskadeforsikringsloven § 3 plikter arbeidsgivere å tegne yrkesskadeforsikring. Forsettlig eller uaktsomt brudd på plikten er straffbar, jf. lovens § 19. Det er altså A selv som skulle sørget for at forsikring var tegnet.
- (32) Jeg er kommet til at loven her må tas på ordet. Det er riktignok slik at ikke alle de hensyn som tilsier at arbeidstakeren skal ha krav på dekning av sitt tap uten hensyn til arbeidsgivers skyld og uten hensyn til om arbeidsgiveren har tegnet forsikring, har like stor vekt i et tilfelle som dette. Hensynet til at risikoen for en ulykke ikke bør ligge hos arbeidstakeren fordi arbeidsgiveren er nærmere til å forhindre en ulykke, passer for eksempel ikke. Heller ikke hensynet til å unngå konflikter på arbeidsplassen, eller til at arbeidstakere med ulik forhandlingsstyrke bør likebehandles, jf. Ot.prp. nr. 44 (1988–89) side 40. Derimot er det av betydning at lovgivers begrunnelse for å innføre lovens § 7, er at arbeidstakere *alltid* skal være sikret forsikringsdekning, se proposisjonen side 74.
- (33) YFF har pekt på forarbeidenes opplysning om at ordningen for tilfeller hvor det ikke er tegnet forsikring har sitt forbilde i bilansvarsloven, og at den loven tidligere unntok bilans eier fra dekning av forsikringspoolen. Jeg kan ikke se at det kan tillegges vekt. Et tilsvarende unntak ble ikke gitt i yrkesskadeforsikringsloven, og i tillegg er unntaket nå fjernet i bilansvarsloven.
- (34) Det kan nok fremstå som en ganske tilfeldig fordel at A skal ha krav på dekning etter yrkesskadeforsikringsloven utelukkende fordi han har omdannet virksomheten han har drevet til et aksjeselskap, når han ikke samtidig har sørget for at selskapet har tegnet yrkesskadeforsikring slik det har plikt til. Jeg viker likevel tilbake for å tolke en rettighetslov av denne karakter i strid med ordlyden. Som jeg straks kommer tilbake til, mener jeg dessuten at A, i egenskap av daglig leder og styreleder, ikke er skjermet fra YFFs krav mot ham om erstatning for sitt tap fordi han også er skadelidt arbeidstaker.
- (35) Jeg går så over til å vurdere om YFF kan kreve at A i egenskap av å være daglig leder og styreleder i det nå avviklede Y Skogdrift AS, erstatter det tapet YFF lider ved å måtte betale erstatning til A.

- (36) Jeg nevner innledningsvis at det ikke kan legges til grunn at YFF på noe tidspunkt har frafalt anførselen om at ansvar kan bygge på As rolle som daglig leder. I tilsvaret er det riktignok fokusert på styreleders ansvar, men dette er ikke gjennomført konsekvent. Uansett har det formodningen mot seg at YFF ville frafalle denne anførselen, og dersom den ankende part var i tvil om dette, burde spørsmålet vært søkt klargjort.
- (37) A har anført at han ikke kan være ansvarlig i egenskap av styreleder og daglig leder, fordi dette vil undergrave hans rett som arbeidstaker til erstatning etter yrkesskadeforsikringsloven. Som jeg allerede har nevnt, mener jeg dette ikke kan føre fram. A har opptrådt i flere egenskaper, og må da finne seg i å bli bedømt ut fra de plikter han har i de ulike roller.
- (38) A har videre anført at yrkesskadeforsikringsloven § 8 uttømmende regulerer hvem det kan kreves regress hos.
- (39) Yrkesskadeforsikringsloven § 8 lyder:
- ”Arbeidsgiveren hefter ikke overfor arbeidstakeren for krav etter loven. Arbeidstakeren kan likevel kreve erstatning etter alminnelige erstatningsregler for skader eller sykdommer som ikke går inn under loven.**
- Forsikringsgiveren kan kreve regress hos en arbeidsgiver som forsettlig har voldt skaden eller sykdommen. Regressadgangen omfatter også refusjon til folketrygden. Når forsikringsgiverne i fellesskap har utbetalt erstatning etter reglene i § 7, kan de kreve regress hos den uforsikrede arbeidsgiveren uten hensyn til skyld.**
- Kan arbeidstakeren etter alminnelige erstatningsregler kreve at en tredjeperson erstatter tap som omfattes av loven, inntretr forsikringsgiveren i arbeidstakerens rett overfor denne tredjepersonen.”**
- (40) Det følger av § 8 annet ledd tredje punktum at YFF kan kreve regress hos arbeidsgiveren dersom det ikke foreligger gyldig forsikring, selv om arbeidsgiveren ikke kan lastes for skaden. Hvorvidt den eller de som er ansvarlige for at arbeidsgiveren ikke har betalt forsikring kan holdes ansvarlige, kommenteres ikke i forarbeidene – i motsetning til hva som gjelder for straffansvar, se Ot.prp. nr. 44 (1988–89) side 73.
- (41) Slik jeg ser det, kan ikke eksistensen av § 8 annet ledd tredje punktum om objektivt ansvar for den uforsikrede arbeidsgiveren, i prinsippet være til hinder for at YFF kan gjøre krav gjeldende mot andre enn arbeidsgiver for manglende forsikring, dersom erstatningsansvar for dem følger av andre regler. Bestemmelsen er også utslag av et strengt syn på ansvaret for unnlatt oppfyllelse av plikten til å tegne forsikring. Heller ikke kan jeg se at § 8 for øvrig gir grunnlag for en slik slutning. Paragraf 8 tredje ledd kan snarere trekke i motsatt retning: Bestemmelsen viser at når en tredjeperson er ansvarlig for skaden, skal vedkommende i siste omgang dekke tapet.
- (42) Erstatningsansvar for styreformann og/eller daglig leder overfor YFF forutsetter da at det foreligger ansvarsgrunnlag og adekvat årsakssammenheng mellom forsømmelsen av å tegne forsikring og YFFs tap. A har gjort gjeldende at det ikke foreligger ansvarsgrunnlag.
- (43) Når arbeidsgiver er et aksjeselskap, er det daglig leder som står for den daglige ledelsen av selskapets virksomhet, jf. aksjeloven § 6-14. Styret skal føre tilsyn med den daglige

ledelsen, jf. aksjeloven § 6-13. A var både daglig leder og styreleder, og skulle sørget for at forsikringsplikten i yrkesskadeforsikringsloven ble oppfylt. Det følger nå uttrykkelig av aksjeloven § 17-1 at daglig leder og styremedlem kan holdes ansvarlig for skade de i nevnte egenskaper forsettlig eller uaktsomt har voldt ikke bare selskapet, men også andre. Det samme fulgte tidligere av ulovfestede prinsipper. Spørsmålet er derfor om A i de nevnte egenskaper har opptrådt uaktsomt.

- (44) Det forhold at uaktsomt forsømmelse av plikten til å tegne yrkesskadeforsikring på arbeidsgivers vegne er gjort straffbar, jf. yrkesskadeforsikringsloven § 19, taler for at det legges til grunn en nokså streng norm. Også følgende uttalelse fra utvalget som foreslo yrkesskadeforsikringsloven, gjengitt i Ot.prp. nr. 44 (1988–89) på side 73, taler for at det ikke skal mye til før det må anses uaktsomt ikke å ha tegnet forsikring:

”Bedriftens daglige leder må være forpliktet til å holde seg underrettet om en så sentral og lovfestet forpliktelse.

Utvalget forutsetter at de vanlige strafferettslige skyldkrav skal gjelde. I og med at også uaktsomt overtredelse uttrykkelig gjøres straffbar, vil det sjelden kunne tenkes at bedriftens leder kan « delegere bort » straffeansvaret. Det må forutsettes at det så og si alltid vil være uaktsomt av en bedriftsleder og en styreformann å unnlate å kontrollere at bedriftens ansvarsforsikring er i orden. Et slikt krav til aktsomhet er etter utvalgets mening overensstemmende med anerkjente krav til god forretningsskikk.”

- (45) Det spesielle i As situasjon var at han i en årrekke hadde vært bistått av X Rekneskapslag når det gjaldt administrative oppgaver knyttet til den virksomheten han drev som selvstendig næringsdrivende. Dette skulle fortsette etter opprettelsen av Y Skogdrift AS. Det var også X som foreslo å etablere Y Skogdrift AS og som ordnet med papirarbeidet i den forbindelse. A visste at X visste at han var ordblind, og det er forståelig at han regnet med at X sørget for at alle lovbestemte plikter ble ivaretatt.
- (46) Til tross for dette er jeg kommet til at A opptrådte uaktsomt. Det var han som bekledd de ansvarlige posisjonene i selskapet, og han burde forsikret seg om at X sørget for at selskapet oppfylte alle slike plikter.
- (47) Jeg finner imidlertid at det i dette tilfellet må være rom for å lempe As ansvar. Etter skadeserstatningsloven § 5-2 kan lemping skje når retten ut fra skadens størrelse, den ansvarliges økonomiske bæreevne, skyldforhold, foreliggende forsikringer og forsikringsmuligheter og forholdene ellers finner at ansvaret virker urimelig tyngende for den ansvarlige. I Rt. 1997 side 883 har Høyesterett uttalt følgende om bestemmelsen:

”Hovedregelen om at skadelidte skal ha full erstatning ligger fast. Lempningsregelen i skadeserstatningsloven § 5-2 har en snever rekkevidde. Innføringen av lempningsregelen i 1973 ble begrunnet i hensynet til skadevolderen, hvis økonomi kan bli belastet i en slik grad at det vil være urimelig å pålegge ham å betale full erstatning, se blant annet Innstilling fra Erstatningslovkomitéen fra 1971 side 48. Her nevnes videre at også ved en "klar uaktsomhet" kan det være grunn til å lempe ansvaret hvor skadevolderen ikke har noen praktisk mulighet for å betale erstatningen eller hvor dette bare kan skje "ved oppofrelser som ikke står i noe rimelig forhold til den bebreidelse som kan rettes mot ham".

- (48) Etter mitt syn er et erstatningsansvar på over 2,6 millioner kroner uforholdsmessig stort sett i forhold til As skyld. Uaktsomheten ligger i nedre skikt, og på bakgrunn av opplysninger fra X Rekneskapslag må det kunne legges til grunn at forsømmelsen ville

blitt oppdaget og forholdet ordnet i forbindelse med årsregnskapet. Det vil også ramme A hardt om han ikke får noen glede av erstatningen for yrkesskade, til tross for at han er blitt 100 prosent arbeidsufør. På den annen side gjør erstatningen at han har en helt annen mulighet til å dekke et slikt ansvar enn han ellers ville hatt. På denne bakgrunn er jeg kommet til at As ansvar bør reduseres med 50 prosent. YFF har da krav på erstatning med 1 319 660 kroner.

- (49) Ingen av partene har krevd dekning for sakskostnader. Det er opplyst at YFF dekker As sakskostnader.
- (50) For sammenhengens skyld utformer jeg ny fullstendig domsslutning.
- (51) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Yrkesskadeforsikringsforeningen dømmes til å betale 2 639 320 – tomillionersekshundreogtrettinitusentrehundreogtjue – kroner til A med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra 28.08.2007 til betaling skjer.
 2. A dømmes til å betale 1 319 660 – enmilliontrehundreogtrettentusensekshundrogseksti – kroner til Yrkesskadeforsikringsforeningen med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra 28.08.2007 til betaling skjer.
 3. Oppfyllelsesfristen er 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen.
- (52) Dommer **Skoghøy**: Jeg er enig med førstvoterende i at Yrkesskadeforsikringsforeningens anke må forkastes, men i motsetning til henne mener jeg at As anke må tas til følge fullt ut.
- (53) Arbeidsgivere har etter yrkesskadeforsikringsloven § 3, jf. § 10 plikt til å tegne forsikring som – med de unntak som følger av § 11 – skal dekke skader og sykdommer som arbeidstakere påføres i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden. Dersom det ikke er tegnet forsikring, svarer de forsikringsgivere som tilbyr yrkesskadeforsikring, i fellesskap for arbeidstakerens tap, se § 7. Som fremholdt av førstvoterende finnes det ikke grunnlag for å tolke § 7 innskrenkende slik at det i tilfeller hvor arbeidsgiveren har forsømt forsikringsplikten, ikke skal gis erstatning til arbeidstaker som er eneksjonær, daglig leder eller styremedlem i det selskap som har forsikringsplikt. Tvert imot er det i lovforarbeidene presisert at formålet med § 7 er å sikre forsikringsdekning til alle arbeidstakere, se Ot.prp. nr. 44 (1988–89) om lov om yrkesskadeforsikring, side 74.
- (54) Det finnes etter mitt syn heller ikke grunnlag for at forsikringsgivere som svarer etter § 7, skal kunne gjøre regress gjeldende mot den som på arbeidsgiverens vegne ikke har oppfylt plikten til å tegne forsikring. Yrkesskadeforsikringsloven § 8 andre ledd tredje punktum gir regressrett på objektive grunnlag overfor ”den uforsikrede arbeidsgiveren”. Denne bestemmelse er imidlertid begrenset til å gjelde regress mot arbeidsgiveren, og gir klart ikke hjemmel for å kreve regress hos den som på vegne av arbeidsgiveren har forsømt forsikringsplikten.

- (55) Yrkesskadeforsikringsforeningen har begrunnet regresskravet i alminnelige erstatningsregler og har i den forbindelse først og fremst vist til aksjeloven § 17-1. Etter min mening kan verken aksjeloven § 17-1 eller andre alminnelige erstatningsregler benyttes til å begrunne ansvar for manglende tegning av yrkesskadeforsikring.
- (56) Yrkesskadeforsikringsloven har blant annet som formål å forebygge konflikter på arbeidsplassen, se Ot.prp. nr. 44 (1988–89), side 40. På denne bakgrunn bestemmer yrkesskadeforsikringsloven § 8 første ledd at arbeidsgivere ikke hefter overfor arbeidstakere for krav etter loven. Forsikringsgiveres regressrett overfor arbeidsgiveren er også sterkt begrenset. Foruten i tilfeller hvor det ikke er tegnet forsikring, kan forsikringsgivere bare kreve ”regress hos en arbeidsgiver som forsettlig har voldt skaden eller sykdommen”, se § 8 andre ledd første punktum.
- (57) Forsikringsgiverens regressrett overfor andre enn arbeidsgiveren reguleres av § 8 tredje ledd, som bestemmer:

”Kan arbeidstakeren etter alminnelige erstatningsregler kreve at en tredjeperson erstatter tap som omfattes av loven, inntretr forsikringsgiveren i arbeidstakerens rett overfor denne tredjepersonen.”

- (58) Denne bestemmelse gir forsikringsgiveren rett til å tre inn i krav som arbeidstakeren måtte ha mot *utenforstående tredjepersoner*. Bestemmelsen gir ikke regressrett mot personer som er ansatt hos eller har styreverv hos arbeidsgiveren. Yrkesskadeforsikringsloven inneholder ingen bestemmelser om regressrett mot personer som opptrer på vegne av arbeidsgiveren. Dette fremstår etter min mening som resultat av et bevisst valg. Det tap som forsikringsgivere blir påført på grunn av forpliktelsen etter § 7, kan bare veltes over på andre innenfor den ramme som er angitt i § 8. For øvrig må forsikringsgivere som tilbyr yrkesskadeforsikring, innkalkulere utbetalinger etter § 7 i premien for de yrkesskadeforsikringer som blir tegnet. Dette fremgår etter min mening nokså klart av den begrunnelse som lovforarbeidene gir for å avgrense subjektet for regresskrav etter § 8 tredje ledd til utenforstående tredjepersoner. Etter først å ha omtalt regressbestemmelsene i § 8 andre ledd første og andre punktum uttaler Justisdepartementet i Ot.prp. nr. 44 (1988–89), side 77–78:

”For det tredje kan det tenkes at en utenforstående *tredjeperson* har forvoldt skaden eller kan holdes ansvarlig på annet grunnlag. Som nevnt i pkt 11.2 kan den ansvarlige være f eks en produsent eller et trafikksforsikringselskap. Justisdepartementet foreslår at arbeidstakeren også i disse tilfellene primært kan holde seg til yrkesskadeforsikringen. Regressrett har imidlertid gode grunner for seg. Særlig vekt har det at dette kan bidra til å redusere omkostningene for arbeidsgiverne. Dette vil bli resultatet når yrkesskadeforsikringen gis adgang til å velte tapet over på den reelle skadevolder eller på en part som er ansvarlig på annet grunnlag. Dette synet har gitt seg utslag i utkastet § 8 tredje ledd. Justisdepartementet bemerker at tilsvarende synspunkter synes å ligge bak regelen i skadeserstatningsloven § 3-7 nr 3. Uttrykket ”ansvarlig skadevolder” kan imidlertid skape tolkingstvil i tilfeller hvor et annet forsikringselskap enn yrkesskadeforsikringen er direkte ansvarlig, f eks trafikksforsikringen. Justisdepartementet har valgt en noe annen terminologi for å markere at yrkesskadeforsikringen kan ha regressrett også i de tilfellene.”

- (59) Dersom det skulle være en generell adgang for forsikringsgivere å gjøre regress gjeldende på grunnlag av alminnelige erstatningsregler, ville § 8 tredje ledd ikke bare være overflødig, men direkte misvisende. Departementets opplisting av tre regressgrunnlag kan

vanskelig forstås på annen måte enn at regressreglene i § 8 andre og tredje ledd er ment å være uttømmende. Det jeg har gjengitt fra proposisjonen, viser også at avgrensningen av hvem forsikringsgivere kan kreve regress hos på grunnlag av alminnelige erstatningsregler, har vært nøye overveid av lovgiver.

- (60) Det vil etter min mening heller ikke gi noen god sammenheng i rettsreglene om man på den ene siden skal vike tilbake for å tolke yrkesskadeforsikringsloven § 7 innskrenkende, men samtidig skal åpne for at det erstatningsvern som bestemmelsen gir, skal kunne begrenses gjennom et regressansvar for uaktsom unnlatelse av å tegne forsikring. Med utgangspunkt i den strenge forpliktelsen en daglig leder har til å tegne yrkesskadeforsikring, kan det knapt tenkes tilfeller der unnlatelsen av å påse at forsikring blir tegnet, ikke vil bli bedømt som uaktsom. Som det fremgår av førstvoterendes votum, kan ansvaret for å tegne lovbestemt forsikring vanskelig delegeres bort med befriende virkning; den som har tilsynsplikten, vil bli identifisert med sine hjelpere.
- (61) Med et slikt omkringliggende regime for en uforsikret arbeidstaker som også er eneaksjonær, styre og daglig leder i det selskap som er arbeidsgiver, blir det lite tilbake av vegringen mot å tolke en rettighetslov innskrenkende når resultatet for alle praktiske formål likevel blir at en arbeidstaker som har flere roller i selskapet, uansett ikke får det vern som følger av ordlyden. Yrkesskadeforsikringsloven etablerer et gjennomtenkt og helhetlig system til beskyttelse av arbeidstakere, og dette system bør domstolene etter min oppfatning ikke gripe inn i.
- (62) Etter yrkesskadeforsikringsloven § 14 kan yrkesskadeerstatningen settes ned eller falle bort dersom arbeidstakeren ”forsettlig eller grovt uaktsomt har medvirket til skaden”. Hvorvidt denne bestemmelse kan tolkes slik at den ikke bare gjelder ved forsettlig eller grovt uaktsom skadeforvoldelse, eller om den bør forstås slik at den også omfatter arbeidstaker som på vegne av arbeidsgiveren forsettlig eller grovt uaktsomt har latt være å tegne pliktig yrkesskadeforsikring, har jeg ikke foranledning til å gå inn på, da Yrkesskadeforsikringsforeningen ikke har påberopt forsett eller grov uaktsomhet som grunnlag for ansvar.
- (63) Jeg stemmer etter dette for at Yrkesskadeforsikringsforeningens anke over lagmannsrettens dom – domsslutningen punkt 1, jf. punkt 3 – forkastes, og at A frifinnes for Yrkesskadeforsikringsforeningens regresskrav.
- (64) Dommer **Matheson:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med annenvoterende, dommer Skoghøy.
- (65) Dommer **Øie:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Indreberg.
- (66) Dommer **Gjølstad:** Likeså.

(67) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Yrkesskadeforsikringsforeningen dømmes til å betale 2 639 320 –
tomillionersekshundreogtrettinitusentrehundreogtjue – kroner til A med tillegg av
lovens forsinkelsesrente fra 28.08.2007 til betaling skjer.
2. A dømmes til å betale 1 319 660 –
enmilliontrehundreogtrentusensekshundrogseksti – kroner til
Yrkesskadeforsikringsforeningen med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra
28.08.2007 til betaling skjer.
3. Oppfyllelsesfristen er 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen.

Riktig utskrift bekreftes: